

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

tai kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/3713/2020

Asia: LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTOLAIKSI SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Yleistä lakiehdotuksesta

MTK jätti yhdessä SLC:n kanssa lausuman valmistelua tehneen työryhmän raportista.

Lakiehdotuksen mukaan kunnilla olevaa perustasoisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta täsmennettäisiin ja rajattaisiin. Järjestämisvastuu kattaisi sellaiset lakiehdotuksessa luetteloidut eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamiseksi välttämättömät eläinlääkäripalvelut, joiden yhdenvertainen saatavuus yleistä taloudellista etua koskevinä palveluina on tarpeen varmistaa koko maan osalta, tarvittaessa kaikkina vuorokaudenaikoina.

Lähes kaikki kunnat jo tällä hetkellä järjestävät palvelut vähintään nyt ehdotetun järjestämisvastuun laajuudessa.

Järjestämisvastuuseen liittyvällä muutoksella pyrittäisiin poistamaan niitä tulkintaepäselvyyksiä ja ristiriitoja, joita liittyy julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpailuneutraliteettiin vaikuttavien lakien samanaikaiseen soveltamiseen sekä estämään haitat, joita kunnallisen palvelukokonaisuuden tiettyyn osaan kohdistuva yhtiöittämisvelvollisuus järjestelmälle todennäköisesti aiheuttaa.

Tuotantoeläimille suunnattujen palvelujen yhtiöittäminen, markkinaehtoinen hinnoittelu tai ulkoistaminen johtaisi kuitenkin väijäämättä hintojen nousuun. Hintojen nousu voi johtaa tilanteeseen, jossa ei olisi taloudellisesti kannattavaa kutsua eläinlääkäriä paikalle, jolloin eläimet jäävät helposti hoitamatta tai hoidosta tingitään. Kotieläintalouden yleinen kustannusten nousu heikentää jo nyt tilojen kannattavuutta. **MTK korostaakin, että muutoksia, jotka nostaisivat kotieläintilan eläinlääkäripalveluiden hintoja ei voida tässä tilanteessa hyväksyä.**

MTK katsoo, että yhtiöittämisvelvoite vaikeuttaisi hyötyeläimille suunnattujen palvelujen tuottamista. Eläinten hyvinvoinnin ja eläintautien valvontaa ei voi tehdä yhtiön palkkalistoilla oleva eläinlääkäri, koska valvonta vaatii viranomaisstatuksen. **MTK näkee tämän epätarkoituksenmukaisena resurssien käyttönä, eikä kannata yhtiöittämisvelvoitetta.**

Tuotanto- ja muiden hyötyeläinten pitopaikkojen lukumäärä on vähentynyt ja vähenee edelleen. Samalla eläinten pitäjien osaaminen paranee ja pitopaikoissa suoritettujen eläinlääkärikäyntien määrä vähenee. On kuitenkin tärkeää ylläpitää eläinlääkäripalveluja sekä eläinten sairaanhoidon,

mutta myös ennaltaehkäisevän terveydenhuollon varmistamiseksi tuotantoeläimille sekä eläinten hyvinvoinnin että eläinten pidon taloudellisten edellytysten turvaamiseksi.

Kunnaneläinlääkärit saavat tällä hetkellä huomattavan osan tuloistaan suoraan eläinten omistajilta ammatinharjoittajana saatuna ammattitulona. Jos kunnaneläinlääkäreillä ei olisi mahdollisuutta hoidtaa lemmikkieläimiä oman virkansa puitteissa palvelujen yhtiöittämisen tai ulkoistamisen seurauksena, tulot täytyy hankkia pelkästään hyötyeläinten hoidosta. Käyntien vähäisyyden vuoksi tulotkin laskisivat merkittävästi, mikä vähentäisi eläinlääkäreiden kiinnostusta näihin virkoihin. Päivystyksen sujumiseksi on kuitenkin tärkeää ylläpitää riittävää määrää virkoja. Toimivan päivystysalueen eläinlääkärimäärän on todettu olevan viidestä kahdeksaan eläinlääkärinä. Päivystysvelvollisuus on aina ollut eläinlääkäripalveluiden kipukohta, erityisesti Pohjois-Suomessa on alueita, joihin päivystäjiä ei ole saatu edes rahalla.

Tiedetään, että tuotantoeläinpraktiikan houkuttelevuus on vähentynyt nuorten eläinlääkäreiden keskuudessa, ja kunnaneläinlääkärivirkoja on ollut hankala täyttää erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. **Työn sitovuus ja erityisesti päivystysvelvollisuus ovat asioita, joita on syytä kehittää, jotta riittävät eläinlääkäripalvelut kaikkialla Suomessa voidaan turvata.**

Eläinten pitopaikassa tapahtuvaan hoitoon liittyviä eläinlääkärin matkustamisesta aiheutuvia kustannuksia voitaisiin ehdotuksen mukaan kuntien päätöksellä tukea myös jatkossa, tosin matkasubventioihin liittyviä menettelyjä yhtenäistettäisiin. **MTK näkee tämän kokonaisuuden kannalta taroituksenmukaisena. Pitkien sairasmatkojen matkakulujen subventointi tasoittaa palvelun kustannuseroja eri alueilla.**

Eläinlääkärin palkkauksen ja toimenpidemaksujen määräytymiseen olisi esityksellä myös vaikutusta. Valtakunnallisten työmarkkinaosapuolten sopimusvapautta palkkojen osalta väljennettäisiin. Tämä antaisi niille mahdollisuuden halutessaan kehittää uudenlaisia, työelämän tarpeiden ja työvoiman saannin kannalta nykyistä tarkoituksenmukaisempia palkkausratkaisuja. MTK muistuttaa, että parlamentaarisen työryhmän raportti suosittelee ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuden ml eläinlääkintähuolto, liittämistä hyvinvointialueiden yhteyteen vuonna 2026, jolloin kunnaneläinlääkäreiden palkkausta arvioitaisiin uudelleen.

Pykäläkohtaisia kommentteja

MTK:n kannalta näemme asiakkaan ja kunnan kannalta ristiriitaisena luonnoksen 15§:ssä esitetyn kirjauksen ”*tulee periä*” uuden laajennetun vastaanottomaksun aikaisemman klinikkamaksun sijasta, jonka kunta on voinut periä niin päättäessään. Kunnalliseen itsehallintoon liittyen vaikuttaa ongelmalliselta määrätä maksun perintä pakolliseksi ja velvoittaa kaikki kunnat näin toimimaan. Tilanteet kunnissa ovat hyvin erilaisia, elinkeinorakenteen, taloudellisen tilanteen ja myös henkilöstöresurssien suhteen. Äärimmäisessä tapauksessa kunnan vastuulla oleva maksujen perintä saattaisi olla jopa kalliimpaa kuin vastaanottomaksuista kertyvä tuotto. Näemme tämän epätarkoituksenmukaisena. Ristiriita kunnan omasta päätösvallasta maksujen määräytymisestä on olemassa. Esitämme tilalle ”*voi periä*” kirjausta.

Lisäksi MTK näkee, että kunnaneläinlääkärin peruspalkan jakaantumisen arvioiminen virkatehtävien (valtion kunnalle korvaamat), tuotantoeläinkäyntien ja pieneläinten vastaanottokäyntien suhteessa ml. kiireelliset tapaukset, tulee olemaan erittäin hankalaa ja aiheuttaa väistämättä kunnalle hallinnollista taakkaa ja houkutuksen jyvittää maksuun kiinteistökuluja ja hallinnollisia kuluja. Peruspalkasta päivystykseen liittyvien kustannusten ei tulisi siirtyä markkinaehtoiseen toimintaan lainkaan.

Näemme erityisesti riskinä sen, että kun asiakasmaksut vastaanotolla väistämättömästi nousevat (arvio oli raportin mukaan +20 eur/ käynti), tämä tarkoittaisi sitä, että vastaanottomaksu olisi jo n. 50 euroa, ennen kuin eläimelle on edes tehty mitään. Summa tulee olemaan vähävaraisille liian

korkea ja pieneläimiä jää hoitamatta. Jos esim. narttukissan sterilaation hinta on 200 -250 eur ja uroskissan kastraatio n. 150 eur, on hyvin todennäköistä, että se jää tekemättä, koska sitä pidetään liian kalliina.

MTK pyytää myös huomioimaan, että 9§:ssä tuotantoeläinten terveydenhuoltokäynti tulee sisältää varsinaisen käynnin ja kaikki siihen liittyvät toimenpiteet, ei pelkkää lomakkeiden tai suunnitelmien läpikäyntiä ja kirjaamista. Kohta on syytä tarkentaa, ettei tulkintaepäselvyyksiä ilmene.

Lopuksi

MTK näkee nyt ehdotetun luonnoksen hallituksen esitykseksi eläinlääkintähuoltolaiksi riittävän varmistamaan eläinlääkäripalveluiden saatavuuden koko maassa kaikille eläimille ml. kiireelliset tapaukset - joskin täpärästi. Näemme, että antamillamme kommentteilla ja kehittämis ehdotuksilla luonnos voisi parantua merkittävästi ja sen poliittinen hyväksyttävyyys lisääntyisi. Työryhmäraportissa esitetyistä vaihtoehdoista näemme hallituksen esityksen olevan vähiten huonoin.

Tuleviin eläinlääkäripalveluiden isoihin haasteisiin liittyy paljon ennakoimattomia seikkoja, kuten miten houkutella eläinlääkäreitä tuotantoeläinpraktiikkaan alueille, joissa palveluiden tuottaminen on kannattamatonta ja vaatii poikkeuksetta julkista tukea. Monen kunnan taloudellinen tilanne on erittäin haasteellinen ja ympäristöterveydenhuolto ml. eläinlääkintäpalvelut, nähdään usein kunnissa vain hallinnollisesti hankalana ja pienenä, mutta vaativana yksikkönä, mikä on tähän asti hoitunut erittäin kustannustehokkaasti, mutta aiheuttaa varmasti paineita tulevaisuudessa sekä hallinnolle että henkilöstölle.

Eläinlääkäripalveluiden turvaaminen on erittäin tärkeää kotieläintiloillemme, eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille sekä tilojen kannattavuudelle ja kilpailukyvyllä. Myös tuottajien jaksaminen on kytkeytynyt eläinlääkäripalveluiden saatavuuteen. Eläimen sairastuessa eläinlääkäriavun saaminen helpottaa myös eläimen hoitajaa.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Jyrki Wallin
Toiminnanjohtaja

Leena Suojala
Asiantuntija